

**NVPTIIS || NATHANIS || CHYTRAEI MENCINGII,|| ET GERTRVDIS PRENGE=||RIAE
VIRGINIS RO=||STOCHIENSIS.||**

Rostock: Möllemann, Stephan, 1568

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn104186275X>

Druck Freier Zugang

In nuptias
Nathanis Chytraei
et
Gertrudae Prengeriae.

Rostoch, 1568,

SON Cg - 1538

NVPTIIS
NATHANIS
CHYTRÆI MENCINGII,
ET GERTRVDIS PRENGE
RIÆ VIRGINIS RO
STOCHIENSIS.

ROSTOCHII

STEPHANVS MYLIANDER
EXCVDEBAT.

1 5 6 8.

Chytræus
180.651

VERBA CANTILENÆ EV.
CHARII HOFMANNI
MVSICI.

*Argentum à patribus fuluumq; relinquitur aurum,
Sed datur à solo commoda sponsa Deo.
Sic Chytræ tibi Gertrudis amabilis uxor
Iungitur, & stabilem spondet amata fidem.
Viuite felices, una duo corpora mente,
Vestra liget sacro flamine corda Deus.*

ALTERIVS, HENRICI
ROLICHII.

*En Chytræ tibi tua lux & sola uoluptas
Aurea Gertrudis consocianda uenit.
Que tecum multos feliciter exigit annos,
Intima pars animæ præsidiumq; tuæ.
Nulla dies unquam uestros perturbet amores,
Exuperet seros uiuidus ille rogos.*

2000. 589

EPITHALA MION.

EXpectata diu tandem tibi Sponse, tuæq;
Lux oritur, quæ uos æterno fœdere iunctos
Ducat in optati genialia fœdera lecti.
Sit felix & fœusta tibi Chytræe, tuæq;

Andreae sacra dies, signanda lapillo
Candidulo, uestros quia primò cepit amores.

At uos ô Charites, atq; optima numina Musæ,

Laurea fecta comis imponite, iungite dextras,

Et Phœbo præeunte sacras iterate choreas,

Et pariter letis noua carmina dicite linguis.

Hic ille est iuuenis, non uestro indignus amore,

Hic ille à teneris uobis bene cognitus annis,

Nec uestris indigna choris quandoq; locutus.

Hæc ego: mox ille, nobis an cognitus ille

Non foret, illiusq; domus? quin nouimus ipsum

Et patriam, fratresq; duos, carumq; parentem,

Hicq; fuit longo nobis nil carius æuo.

Est regio non amplà quidem, contermina Rheno

Et Nicro, ueteri Graiorum nomine gaudens,

Vitreus exiguo Græcus quam diuidit amne.

Illa Chytræorum patria est, Mencingia colles

Hic ubi uitisferos, & pingues aspicit agros.

Non procul à patria diuicq; Melanthonis urbe.
Illorum pater, hic sacro, Matthæus, ouili
Præfuit, instillans populo pietatis amorem,
Augusta grauitate senex, annisq; uerendus.
Fortunate parens, tu tres post funera natos
Liquisti, nobis caros, nostræq; cohorti,
Quod raro aut nunquam nostro cui contigit æuo.
Nam tuus hîc Dauid gelidam semotus ad Arcton,
Quicquid Socraticis latuit quandoq; libellis,
Quidquid in historijs sacris pariterq; prophanis
Insigne est, didicit, perfectum & callet ad unguem.
Quin alijs has pandit opes. nunc Maximus illum
Cæsar, & Austriaci procures, ad nobile ueræ
Relligionis opus, formandaq; sacra uocarunt:
Dux illi, fidusq; comes Deus optimus adsit,
Ex animi ut uotis commissæ negocia tractet,
Saluus & ad solitas redeat feliciter oras.
Filius hic primus. minimum cui iungere natu
Iam libet, is patrio Matthæi nomine notus,
In patria manet, & docilem cum laude iuuentam,
Hic ubi sunt claræ Charitini Principis arces
Erudit, ingenio præstans, fandiq; lepore.

Sed redeo ad sponsam, patri qui filius alter
Inter utrumq; fuit medius cui, nomina Nathan
Psalmographi uates regis dedit, optimus idem
Præceptor, custosq; olim Salomonis amicus.

Sponse

Sponse decus Phœbi, blando te lumine natum
 Melpomene uidit, placidus tibi risit Apollo,
 Duximus ad cunas Charites, Musæq; choreas.
 Hinc sine labe puer florentes paruulus annos
 Duxisti in patria: celebrem mox missus ad urbem
 Sturmius eloquij celebrem quam reddidit artr,
 Cæpisti Latine, Græcæq; exordia lingue
 Discere, tam magni non pars postrema Lycei.
 Illinc Varnouij claram traductus ad urbem,
 Castalios propius cæpisti accedere fontes,
 Et puer ingenuus didicisti sedulus artes.
 Quam sepe ad uirides cum carmen amabile ripas
 Cantares, hac Varnouius te uoce secutus,
 Cresce puer dixit, per te mea gloria quondam
 Crescet, & Aonios flumen spirabit odores.
 Quin idem tibi Varnouius de germine myrti
 Imposuit fertum, primi gestamen honoris.
 Inde sacros Sophiæ titulos, & iura docendi
 Attribuit, cathedrasq; scholæ te scandere iussit.
 Illic tu ueterum præclara poemata uatum
 Enarrare alijs magna cum laude solebas.
 Nec contentus eo, peregrinas uisere gentes
 Cura tibi generosa fuit, te Dania, culti
 Te Bataui, Belgæq; simul, fortesq; Britanni,
 Te Soma, te Scaldis, te sacra Lutetia Musis,
 Et pater Oceanus uidit: te Sequana, quando

A 3

Ad

Ad Tamesin uestum spumosa per æquora misit.
 Insuper aëreis militantes nubibus Alpes,
 Concretisq; niues superasti in montibus illis,
 Italie, & ueteris cupiens uestigia Romæ
 Visere, Parthenopenq; sacri monumenta Maronis.
 Ergo tibi regna maris, pulcherrima rerum
 Vrbs Venetum uisa est, sunt uise Antenoris arces,
 Pausilypiq; iugum, Sarnusq; & celsa Vesui
 Culmina, Baianusq; sinus, coniunctus auerno,
 Multaq; Campanis circum miracula terris,
 Commemorata tuo quæ sunt quandoq; libello.
 Quin etiam uarios populorum discere mores
 Et linguas tibi cura fuit. Quare omine dextro
 Nunc reducem Rosci te pulpita culta Lycei
 Obseruant, ubi tu nostros studiosus alumnos
 Informas, monstrasq; uiam, dux præuius ipse,
 Quæ bene Castalias illos perducatur ad undas.
 Sit certare mero, sit pocula uertere, uersus
 Eructare rudes, alijs, suprema uoluptas:
 Dum tibi sobrietas placeat, quæ maxima laus est,
 Quæ sine Pegaseas nemo sibi somniet undas.
 Deformare bonos, alijs, & ledere uersu
 Sit labor: ingenui dum tu cum laude pudoris
 Grata Deo, sanctisq; canas encomia rebus.
 Perpetuo fœdos alij sectentur amores:
 Tu tibi legitimi sociatam fœdere lecti

Dilige

Dilige Gertrudin : nostri contentus amore
Hactenus, & castis in Musas ignibus ardens.
Quos tibi non unde, non ulla extinxerit ætas.

Nec quod Gertrudin post hac constanter amabis,
Propterea nos desertas speretasq; relinques,
Ex te quin plures nobis speramus alumnos,
Qui uiuant, nostrumq; ferant super æthera nomen.

At tu sponsa decens, tali iungenda marito,
Optima Gertrudis, læto tua gaudia uultu
Aspice, dilectumq; tibi uenerare Chytræum.
Ille quidem nos ardenti complexus amore
Iam dudum reuerenter amat, quin semper amabit
Postmodo, sed uestros non hoc turbabit amores.
Quin tuus & noster simul est. quid lumina torques,
Insidiasq; strui tacito tibi pectore credis?
Non struimus : sed sollicitos partimur amores.
Non amor est similis nostro tuus : illius ergo
Mens, animus, corpus tua sint : solummodo mentis
Concedas aciem nobis, acrisq; uigorem
Ingenij, multos studijs quo seruiat annos.
Fallor an hoc Musis concedes læta, tuoq;
Chytræo, qui te solam suspirat & ardet.
Sic tamen ut nostri non extinguantur amores.
Quin concessisti dudum. Salue optima, salue
Gertrudis, patre præstanti prognata, pioq;
Prengero, cui tranquillam sub mole quitem

Optamus, quia nos olim dilexit, & inter
 Te reliquas etiam genuit quandoq; puellas,
 Quæ nostri fieres carissima sponsa Chytræi.
 Qui uelut Aonij lux est & gloria fontis:
 Sic tu præ reliquis luces formosa puellis,
 Ingenio Phœbe, Venus ore, manuq; Minerua,
 Intuituq; Charis, sincero Vesta pudore.
 Te circum placido generosa modestia vultu,
 Et morum probitas incedit & aurea uirtus:
 Et quæ uirtutes in se complectitur omnes
 Vera animi pietas. Gertrudis eburnea salue,
 Clara bonis animi, & forma, vultuq; uenusto.
 Tu longe ante alias felicitior una puellas,
 Vsq; adeo ueteres laudant quas carmine uates.
 Cynthia blanda tace, vultumq; absconde Neera,
 Non ita perpetuus uestris uos uatibus ardor
 Iunxerat, in tenues qui sæpe euauit auras,
 Suspicionem aliqua uel semine litis oborto.
 En alio tibi iungetur Chytræus amore,
 Sincero magis & seros qui duret in annos.
 Scilicet ipse facies & uestros uentilat ignes
 Spiritus, ætherei procedens corde parentis,
 Ecquod amabilius uinclum est aut firmius illo?
 Hoc uos unanimes, & dulci fœdere iuncti
 Serpente in amplexus, certantia figite labris
 Bassia, sit uobis eadem mens, una uoluntas:

Sit sine

Sit sine lite torus, vultus tibi coniugis instar
 Sit speculi: si latus eris, letetur & ipsa:
 Si mœstus: sit mœsta simul Chytræc, tibiq;
 Consors in multos uiuat feliciter annos,
 Sæpe futura parens generose sedula prolis.

Hec Charites Musæq; simul tibi sponse tuæq;
 Vnanimi cecinere sono: tibi mittimus illa,
 Tu cape pacato quæ mittimus omnia vultu.

Cl. V. Nathani Chytræo, Academiæ
 Rostochiensis professori, præceptor
 carissimo F.

Georgius Smiterlouius
 Sundensis.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΣΗΛΙΟΣ

Ναθαὶνι Χυτράω:

Χαίρε μοι ὦ ναθαὶν. χείρην δέ τε καὶ τί κελευω;
 Οἶδα μάλ' εὖ χείρην γε νεκνίεωρ μεγ' ἀγῖστον,
 Νυμφίον, ὅδε μὲν νέμεσις, μὲν σάν τε γαμοῦντα,
 Μῶθεν τ' ἀδεκάτῳ: δεκάτῳ γὰρ ἐπ' ἑννέα μεσσαίς.
 ἑννέα γάρ ἥπαλαι ἦσαν ἀπ' ἀρχῆς: ὅδε τις ἄλλη:
 Ταῖς δεκάτῃ μετέπειτα νέη τις ἑνηριθμῆθη,
 Εὐ εἰδ' ἡ ἀύρας φεγγοντόρπους πότνια βαπφῶ.
 Τίς ὃ φθονοῖεν, ἐτόρῃς τετυχηκότι μέσῃς
 Σοὶ δεκάτῃ. καὶ γὰρ σὺ ἔχῃς τὸ πρῶτον ἑννέα παῖδας,

Α 5

Η σέγ'

Η σέγ' ἔχουσ' ἐκείνηται, δ' ἰὸς ἐλεγεαῖαι.
 Μῆσαι ἰοσέφανοι, μεγαλάνυμοι, ἡπίοδωροι.
 Αὐται μὲν γὰρ σ' εἰς ἰοράν ἐλιωνίδ' αὖ πῆγλυ,
 Διψδόντ' ἀμβροσί' εὖ προπιῖσ' ἄλλ' ἔσθ' ὕδατος, ἥγοι:
 Σ' ἥγοι ἀποδαιώς ἀπαλῶ ἀρ' πασιδὸς δὲ ἥβη,
 Ἐθλὸς ἀνὴρ, ἐθλοῖς γ' αἰσιδοῖς ἐθλὸς αἰσιδός
 Αἰδ' ἔλ' νῦν σε φιλοῦσι, καὶ ἔπ' ὅτ' εὖ σέο λάθουντο.
 Μὴ δὲ σὺ τ' ἴδε λάθ' ἐκτέπειτ', ἄλλ' ἀποδ' ὀρασίης:
 Ἡρ δὲ π' ὅτ' ἐλπίεις, ἑῖναι σε φιλοῦσαι ἀνωγαρ,
 Μῆσαι τὸρ πνοτάτ', πολὺν τοι θυμὸν ἔα μῆσαι.
 Πῶς δὲ νῦν αἰέσω; ὅτ' ἐλ' νυμφί' εἰ: πῶς δὲ σ' αἰέσω,
 Δωτίνης σὺ μὲν εἶ: δρᾶτ' ὅτ' αὖ ἔσθ' ἐλπίη:
 Οὐνεκα Δωτίνῃ ὁ θεὸς μεγάλην σε γοαίρει.
 Δὲς σ' δρᾶτ' ὅτ' ἐλπίω, καὶ μῆσαι ὁμώνυμοι αὐτῇ
 Ἡρ μὲν τοι μῆσαι δεικνύουσι σοὶ ἔμμεν ἔφηναι.
 Δωτίνης δρᾶτ' ὅτ' ἐλπίω, δρᾶτ' ὅτ' ἐλπίω:
 Δωτίνῃ δίδου τοι δρᾶτ' ὅτ' ἐλπίω, δρᾶτ' ὅτ' ἐλπίω.
 Ος δὲ θ' ὑμᾶς συζητῶν αὖ ἴλασθ' ἐκτελέσει
 Ἰάλλα, ῥυμφογίλῳ, μακρόν τ' αἶδνα, καὶ οἴκῳ
 Θεωπεισίῳ σώταρα, ὁμοφροσυλίῳ δρᾶτ' ἐλπίω,
 Τίωδε δότω, καὶ ὑπεκινίῳ: ἥς ἐνέκ' ἐλπίω
 Πραγματῶν σφᾶς ἀγνοὶ ὁμόζυγοι ἡμέτεροι.

NATHAN

NATHAN CHYTRÆVS
IOANNI CASELIO
V. CL. S.

Sunt iucunda mihi tua carmina, docte Caseli,
Carmina de thalami sœdere scripta mei.
Que dum forte lego tacitus, mirabile quiddam
Accidit, id mecum si tibi scire libet.
Scilicet ante meos Erato pulcherrima uultus
Astitit, à dextra conspicienda manu.
Astitit & placido Gertrudis amabilis ore.
Illa decus thalami sponsa futura mei.
Ut uidi obstupui, uix & discernere formas
Tunc potui: facies par in utraq; fuit.
Vtraq; formosa est, & amabilis utraq; uultus,
Vtraq; in amplexus iuit amata meos.
Vtraq; dulce canit, micat utraq; fronte serena,
Purpureusq; genas uestit utriq; pudor.
Altera blanditur, blanditur & altera nobis,
Hæc mihi tu meus es, tu meus illa refert.
Hæc tua sum dicit, tua sum mox subijcit illa,
Hæc sit an illa prior non ego scire queo.
Quid facerem s neutram fas est contemnere, dixi,
Vtraq; iudicio digna fauore meo est.
Blandior hæc illa est, hæc est quoq; blandior illa,
Quin satis hæc nobis & satis illa placet.

Quod

Quod si igitur possem tantas componere lites,
Exemploq; nouo solus amare duas,
Quid facto melius? tentabimus ergo puellas,
Inter se placide conciliare duas.
Nec mora. blandiloquo, sic illas alloquor ore,
Auribus hæ faciles omnia uerba notant.
O mihi dilectæ, semper mea cura, puellæ,
Cordaq; plus oculis semper amata meis.
Blanda Erato, nostriq; decus Gertrudis amoris,
An ego uos unquam deseruisse queam?
Non quco, sint procul à nobis tam ferrea corda,
Ingenuas colimus qui sine fraude deas.
Quæ prior es, teneris Erato me semper ab annis
Fouisti, in curas officiosa meas.
Tu mihi Pierij monstrasti culmina montis,
Culmina difficili uix adeunda pede.
Totiusq; meæ, si sint modo, commoda uitæ,
Accepta officijs sunt referenda tuis.
Ergo tibi grates studioso pectore dico,
Meq; tuis totum dono dicoq; sacris.
Nec tamen idcirco Gertrudim defero sponsam,
Quæ pars est thalami grata futura mei.
Hanc ego præ cunctis unam solamq; puellis
Plus etiam credi quam mihi possit, amo.
Non tamen inde tuo quidquam decedet amori,
Tu sponsa ingenio grata futura meo es.

Gertrus

Gertrudi quoq; grata meae : non inuidet illa
 Hoc tibi, quin etiam te reuerenter amet.
 Hanc tu si redames, nihil est quod postmodo rixas,
 Aut metuam domui iurgia crebra meae.
 Sunt uobis similes formoso in corpore mores,
 Est eadem facies, est quoq; nomen idem,
 Cur quoq; non eadem sit mens, eademq; uoluntas.
 Quis faciunt mores, nomen et ora pares.
 Nondum finieram, leto blandissima uultu,
 Altera in alterius brachia quando ruit.
 Et cito coniunctis, leui cum murmure, dextris.
 Perpetuae spondent foedus amicitiae.
 Has ego, speratis utriusq; amplexibus herens,
 Laudo, meam rursus polliceorq; fidem.
 Pacta mihi, geminisq; placent utrinq; puellis,
 Sic ego consortes semper habebo duas.
 Dic mihi, praecipuos inter memorande Caseli,
 Ut mea facta probes, iudiciūq; Vale.

Απόκλεισις κασιλίας πρὸς νυμφίον.

Πάντα μάλ' εὖ σοι ἔχῃ, ἢ καλῶς, νυμφίε ναθάρ,
 Εὖ γε προέβησαι σᾶς φρεσίν: εὖ γε ἔγραψας.
 Εὖ γε δειλόθῃαι: εὖ γε θοᾶς. εὖ γ' ἄρ' αὖ πρᾶξαις
 Μηκέτι δ' ἰσάζῃς, πάντα μάλ' εὖ σοι ἔχῃ.

NATHA

NATHANI CHYTRÆO

Præceptoris suo, Sponsio:

Nicolaus Mollerus.

Εὐ δὲ δὲ γάμος: γάμος ἐν δὲ δὲ: καὶ ὁ ζῶν
 Οὐκ ἐφύετο τὰ δὲ γάμος δὲ τὰ βροτοῖσι.
 Εὐσεβείῃ τὴν βροτῶν τοῖς γὰρ γάμῳ αἰσὶν ἀρῆγει.
 Καὶ τὴν χεῖρ γὰρ ὁμοζυγίῃ ἐνὶ τὸνδε λῆξαι
 Ἀνδρὸς τ' ἡδὲ μωακὸς ἀμωμήτοις ἡλεῖται,
 Τιμᾶδ' τε, λόγοις τε, ἑὶ ὄργῳις εὐσεβείῃσι, (φῆς
 Εὐδοκίμων δ' ἄρ' ἔφης μετὰ σῆς φίλε νυμφίε νύμ,
 Τὴν γαμέψ νῦν πᾶντι κὼ καὶ ἀντὶ τῆς ἑὶ ἀγνῶν,
 Ἡ ἀποδοῖν τοῖς καὶ ἀντὶ τῆς πᾶντι γάμῳ πᾶντι:
 Σοὶ τ' οἴκοι τὸνδε πολυδαίδαλον ἰσὺν ὑφαίνῃ
 Εἶδος ἔχου θεῶν, καὶ ἐνὶ φρεσὶ ἐπὶ γὰρ ἡβῶν.
 Σοὶ τε θεὸς νύμφῃ τὴν τε δὲ δὲ οὐκ ἀποδοῖν,
 Δοίῃ δ' ὅσα τῶν ἐνὶ φρεσὶν ἰδοῖα μνηστῆρας
 Οὐκ ἄλλῃ, ἑὶ ὅσων χεῖρ ἔχει γὰρ δὲ τῶνδε,
 Ζωὴν μακρόβιον, καὶ ὑπερβύλιον ἀντὶ τῆς,
 Ἀνδρῶν τ' ἀρετῇ καὶ ποικίλῳ πᾶντι ἰδοῖα.

PRO FELICI CONIVGIO

SPONSVS.

S Ande parens rerum, sædæq; libidinis ultor
 Maxime, qui castus non nisi casta probas.

Qui

Qui sanctas thalami leges et fœdera, primus
 Sanxisti in prima conditione Deus.
 Qui te sincera pietate colentibus, ipse
 Pronubus, uxores conciliare soles.
 Illarumq; suis sic iungere corda maritis,
 Vna duos ut mens copulet, una fides.
 En ego te iuuenis florentibus integer annis
 Inuoco, tu nostras suscipe queso preces.
 Sunt tibi nota meæ uestigia lubrica uitæ,
 Est notum infirmæ debile carnis opus.
 Da mihi consortem uitæ pater optime talem,
 Cum qua maiori te pietate colam.
 Cum qua concessæ degam sic tempora uitæ,
 Ut placeant oculis omnia nostra tuis.
 Sed bona cœlesti contingit munere coniux,
 Et datur æterno non nisi dante Deo.
 O fortunatum tali qui munere diues,
 Transigit innocuos letus ouansq; dies.
 Infortunatum cui contigit improba coniux,
 Non dolor inferni durior esse potest.
 Ergo parens imos penetrans in pectore sensus,
 O Deus, in toto quem latet orbe nihil.
 Tu mihi prouideas, talem mihi delige sponsam,
 Quæ primo uera te pietate colat.
 Non ego zelotypus si te plus diligit illa,
 Non amor hoc nobis gratior ullus erit.
 Si te

*Si te semper amet, non oderit illa maritum,
Hic amor est uite fons & origo pie.
Virtutes ex hoc reliquæ longo agmine surgunt,
Est quibus unanimi cara puella uiro.
Hinc pudor, & sincera fides, hinc uincula pacis,
Hinc ueniunt licito gaudia mille toro.
Sed non fortuito cuius ea contigit uxor,
Et ualet hic hominis prouida cura parum.
Castarum labor iste precum, summiq; Tonantis
Hic primum bonitas occupat alma locum.
Sæpe aliquis proprijs multos quæstuit in annos
Viribus uxorem quam putet esse probam.
Illa sed æterni cruciatus causa marito
Exstitit, & domibus sæpe ruina fuit.
At quanto melius nato ducturus herili
Isaaco sponsam talia seruus agit,
Auspiciis à domino felix dum poscit, & illi
Impetrat amplexus pulcra Rebecca tuos.
Cuius ad exemplum supplex tua numina posco,
Porridge tu faciles in mea uota manus.
Solut amicorum dubias tu dirige mentes,
Tu monstra rectum quo gradiantur iter.
Tu regē dilectam, quæcumq; sit illa, puellam,
Nostraq; sidereo flamme corda liga.
Vnanimi sic uoce tibi cum coniuge grates,
Totius hic uite tempore letus agam.*

F I N I S.

BR 16/I.88

S Aucte par
Maxim

q; libidinis ultor
nisi casta probas.